

Programma 7 | Volksgezondheid en

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu

Doelstelling

Opsterland behoudt en beheert haar hoogwaardig leefmilieu in samenwerking met inwoners en bedrijven.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Duurzaamheid en beperking van gebruik van energie en grondstoffen zijn essentiële opdrachten voor de gemeenschap. De gemeente geeft hierin het goede voorbeeld door te streven naar vermindering van CO₂-uitstoot, het zijn van een 'Fairtrade Gemeente' en het op waarde schatten van gezichtsbepalende of cultuurhistorische elementen.

Fysieke en mentale gezondheid zijn het fundament van persoonlijk welbevinden en van de kwaliteit van onze samenleving. Een goede gezondheid is voor de gemeente een middel om haar doelen te bereiken. Denk hierbij aan: regie op het eigen leven, kwaliteit van leven, meedoen in de maatschappij en het gebruik maken van sociale netwerken. De gemeente wil haar inwoners bewegen tot gezond gedrag door de gezonde keuzes de gemakkelijkste keuze te maken.

Kaderstellende documenten

Notitie klimaatneutraal Opsterland (2009)

Milieubeleidsplan 2005-2015 (2005)

Tussenbalans Milieubeleidsplan 2005-2015 (2011)

Milieuprogramma 2011-2015 (2011)

Beleidsnota Licht in de Duisternis (2009)

Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2015-2019 (GRP)

Handhavingsbeleidsplan 2014-2018

Preventie- en handhavingsplan Drank- en Horecawet 2019-2022

Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland 2014

Nota lokaal gezondheidsbeleid gemeente Opsterland 2016-2019

Omgevingsvisie 2015-2030

Thema Milieu

Thema Milieu

Er is een duurzaam leefmilieu.

Doelstellingen

Het rioolstelsel is klimaat- en toekomstbestendig

Maatregelen

Uitvoeren van het gemeentelijk rioleringsplan

Wanneer riolering aan het einde komt van de theoretische levensduur, dan wordt deze tijdig geïnspecteerd. Voor geconstateerde problemen zijn dan maatregelen nodig. Door klimaatverandering ontstaan er mogelijk capaciteitsproblemen. Klimaat-adaptieve aanpassingen in het openbaar gebied dragen bij aan verbeterde opvang en retentie van water, waardoor er minder piekbelasting is van het rioolstelsel.

■ **Kwaliteit**

In Gorredijk is twintig kilometer aan vrijvervalriool geïnspecteerd. De resultaten van deze inspectie zijn verwerkt en de voorbereidingen voor de nodige herstelwerkzaamheden zijn grotendeels uitgevoerd. Er is in 2020 geen gemengd riool vervangen door klimaatbestendig riool, deze werkzaamheden worden gecombineerd met de uitvoering in 2021. Per dorp zijn de plannen

voor de aanpak gevolgen klimaatsverandering opgesteld en de werkzaamheden die hieruit voortvloeien zijn in voorbereiding.

Wij willen de kwaliteit van onze leefomgeving (bodem, lucht en water) verbeteren voor de toekomst

Maatregelen

We faciliteren himmelploegen die vrijwillig zwerfafval opruimen

De gemeente krijgt €1,16 per inwoner per jaar (ruim €34.000) om aan het verwijderen van zwerfafval te besteden, conform vastgestelde doelstellingen. Het budget wordt voor een deel besteed aan het faciliteren van de himmelploegen en andere vrijwilligers en aan educatie bij de (basis)scholen.

Startdatum: 24-07-2018

■ Kwaliteit

Het doel is om in alle dorpen actieve himmelploegen te faciliteren. Inmiddels is ook in Hemrik een himmelploeg actief; dit is de 8e in de gemeente. Vanwege corona is himmelwike voor de basisscholen niet doorgegaan in 2020.

We streven naar het behoud van de duisternis 's nachts voor de natuur en de dieren

Het voorkomen van lichthinder is één van de punten die is genoemd in ons milieubeleidsplan (2005-2015). In onze evaluatie van het milieubeleidsplan is aangegeven dat we de uitgangspunten hiervan behouden totdat er een nieuw milieuprogramma is vastgesteld. Duisternis wordt nog steeds gezien als een belangrijke pijler onder een gezonde Flora en Fauna. Een gezonde flora en fauna is nog steeds een belangrijke kwaliteit van de gemeente Opsterland.

Maatregelen

Uiterlijk in 2021 wijzen wij zones in het buitengebied aan om de duisternis te vergroten

In 2021 gaan we onderzoeken welke gebieden in aanmerking komen om als duisternisgebied aangewezen te worden. In deze gebieden zullen beperkingen gaan gelden voor lichtgebruik.

Startdatum: 24-07-2018

■ Kwaliteit

Dit onderwerp wordt meegenomen in de omgevingsvisie en is daarom nog niet opgepakt.

Verbonden partijen

- Het inzamelen en verwerken van afval is uitbesteed aan de NV Fryslân Miljeu (inzameling) en de NV Afvalsturing Fryslân (verwerking) – OMRIN.
- Voor onder andere advies over vergunningen en toezicht op de 'zwaardere' bedrijven wordt samengewerkt met de FUMO.

Het beheren en onderhouden van de openbare verlichting en de inkoop van (groene) energie wordt in samenwerking met andere Friese gemeenten en de Provincie opgepakt en gecoördineerd vanuit de Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân UA. Formeel is dit geen verbonden partij.

Thema Gezonde samenleving

Thema Gezonde samenleving

Inwoners zijn zo lang mogelijk zelfredzaam, wonen waar het kan zelfstandig en kunnen meedoen in de maatschappij.

Doelstellingen

De ervaren gezondheid van onze inwoners blijft minimaal gelijk ten opzichte van 2016

De ervaren gezondheid in gemeente Opsterland is relatief hoog. Om ervoor te zorgen dat deze ervaren gezondheid minimaal gelijk blijft ten opzichte van 2016, voeren we verschillende programma's uit:

- Met behulp van het landelijk programma GIDS zetten we in op het terugdringen van gezondheidsachterstanden in Gorredijk. Dit doen we onder andere in het kader van de pilot 'Vitale Regio'.
- We investeren in preventieve programma's voor gezondheidsbevordering voor jongeren en ouderen. Dit doen we onder andere doordat we sinds 1 juni 2018 zijn aangesloten bij het landelijke netwerk van Jongeren Op Gezond Gewicht- gemeenten voor een periode van drie jaar.
- We sluiten ons aan bij de maatschappelijke ontwikkeling van Rookvrije Generatie en stellen een actieplan op om alle schoolpleinen, sportverenigingen en speeltuinen en/of andere plaatsen waar veel kinderen komen rookvrij te maken.
- We voeren het Preventie- en Handavingsplan Drank- en Horecawet 2019-2022 uit.
- We zetten buurtsportcoaches in.

Maatregelen

We dringen gericht de gezondheidsachterstanden in Gorredijk terug

Voor het dorp Gorredijk ontvangt gemeente Opsterland jaarlijks een bijdrage vanuit het landelijke programma Gezond in de Stad (GIDS-gelden). Deze decentrale uitkering wordt ingezet om in Gorredijk initiatieven en programma's te ontwikkelen die tot doel hebben de gezondheidsachterstanden in Gorredijk terug te dringen. We kiezen voor een compacte aanpak, waarbij we focussen op het terugdringen van inactiviteit en overgewicht.

Startdatum: 24-07-2018

■ Kwaliteit

In Gorredijk vinden activiteiten in het kader van Sûn Opsterlan (Jongeren Op Gezond Gewicht) plaats. Hier wordt samengewerkt met onder andere kinderopvang, onderwijs en sportverenigingen om een gezonde omgeving voor kinderen te realiseren.

Verder werken we in Gorredijk aan het project Vitale Regio, een samenwerking tussen de GGD, De Friesland Zorgverzekeraar en Friese gemeenten. De methodiek Mobility Mentoring wordt geïmplementeerd, waarbij een relatie tussen financiële problematiek en gezondheid wordt gemaakt.

Wij dringen verkoop van alcohol aan jongeren onder de 18 jaar terug, door uitvoering van maatregelen uit het Preventie- en handavingsplan Drank en Horecawet 2019-2022

In juli 2019 is het Preventie- en handavingsplan Drank- en Horecawet 2019-2022 vastgesteld door de gemeenteraad. De komende periode voeren we de activiteiten uit het uitvoeringsplan uit. Hierin nemen we de resultaten van het nalevingsonderzoek 2019 mee.

Startdatum: 24-07-2018

Kwaliteit

In juli 2019 is het preventie- en handavingsplan Drank- en Horecawet 2019-2022 vastgesteld. We voeren de activiteiten uit het uitvoeringsplan integraal uit. Vanwege de corona maatregelen hebben minder activiteiten op scholen en bij sportverenigingen plaats kunnen vinden in het kader van alcoholgebruik.

Wij ontwikkelen een actieplan om schoolpleinen, sportverenigingen, speeltuinen en andere openbare plaatsen waar veel kinderen komen rookvrij te maken en voeren deze uit

We sluiten ons aan bij de maatschappelijke ontwikkeling van de Rookvrije Generatie. We onderzoeken wat er op dit moment allemaal al gebeurt in Opsterland aan initiatieven op het gebied van de Rookvrije Generatie. Dit vormt de basis voor het op te stellen actieplan om schoolpleinen, sportverenigingen, speeltuinen en andere openbare plaatsen waar veel kinderen komen rookvrij te maken.

Startdatum: 24-07-2018

Kwaliteit

Het actieplan rookvrije generatie wordt geïntegreerd met het uitvoeringsplan preventie. Door middel van het lokaal sportakkoord is meer bekendheid gegeven aan de rookvrije generatie binnen sportverenigingen.

Wij voeren preventieve programma's uit die de algemene gezondheid van inwoners bevorderen, zoals Jongeren op gewicht en het tegengaan van middelengebruik

Wij voeren het 'Plan van Aanpak JOGG Opsterland september 2018 - september 2021' uit. Voor het tegengaan van middelengebruik voeren we daarnaast het 'Preventie- en Handavingsplan Drank- en Horecawet 2019 - 2022' uit. Verder ondersteunen we projecten die tot doel hebben gezondheidsachterstanden te verminderen. Dit doen we onder andere door de pilot Mobility Mentoring te implementeren. Hierin wordt een koppeling tussen gezondheidsbeleid en armoedebeleid gemaakt.

Kwaliteit

Binnen het programma Sûn Opsterlân (JOGG) zetten we in op bewustwording van gezonde voeding in de omgeving van het kind. Daarnaast stimuleren we 'Gezonde Sportkantines' door middel van Team-Fit en de JOGG-regisseur. We voeren het uitvoeringsplan van het 'preventie- en handavingsplan drank- en horecawet' in een integrale werkgroep uit. We werken binnen de Vitale Regio Fryslân aan de implementatie van Mobility Mentoring. We werken op provinciaal en op lokaal niveau aan het programma 'Kansrijke Start'. Binnen de corona maatregelen is het afgelopen jaar creatief bekeken wat voor activiteiten er plaats konden vinden.

Wij willen via sport en beweging de gezondheid van onze inwoners bevorderen

We zetten buurtsportcoaches in. Daarnaast investeren we in preventieve programma's voor sport en bewegen en gezondheidsbevordering voor jongeren en ouderen op het gebied van: bewegen, voeding, alcohol en roken in relatie tot sport.

Maatregelen

Wij zetten buurtsportcoaches in om preventieve programma's voor sport, bewegen en gezondheidsbevordering voor jongeren en ouderen te ontwikkelen en uit te voeren

We doen mee aan de Brede Impuls Combinatiefunctionaris van de ministeries van VWS en OCW in samenwerking met lokale partners. We bepalen samen met Sport Fryslân en andere betrokken partijen de inzet van de buurtsportcoaches voor het komende jaar en voeren het uitvoeringsplan Sport in Opsterland uit. Hierin is zowel aandacht voor kinderen en jongeren binnen het primair en voortgezet onderwijs als voor de koppeling met het sociaal domein waarin we 'sport als middel' zien.

■ **Kwaliteit**

Het uitvoeringsplan Sport in Opsterland is zo goed mogelijk uitgevoerd. Daar waar de buurtsportcoaches door de corona maatregelen minder activiteiten konden organiseren, zijn creatieve oplossingen bedacht voor activiteiten die wel door konden gaan binnen de maatregelen.

Wij zetten ons in in voor een beter en groter sportaanbod voor mensen met een handicap, door aansluiting bij het programma Uniek Sporten

Wij sluiten ons aan bij het programma Uniek Sporten.

■ **Kwaliteit**

We zijn via Sport Fryslân aangesloten gebleven bij het programma Uniek Sporten. We hebben ons vanuit het ambassadeurschap gehandicaptensport ingezet voor de gehandicaptensport in Friesland.

Verbonden partijen

Op het gebied van publieke gezondheidszorg werken we samen in de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân, waar de GGD Fryslân deel van uitmaakt.

Thema Duurzaamheid

Doelstellingen

De gemeente geeft het goede voorbeeld op het gebied van duurzaamheid

Wij geven het goede voorbeeld door het verduurzamen van gemeentelijke gebouwen (incl. schoolgebouwen), apparatuur, ons eigen wagenpark en dienstreizen. Daar waar mogelijk kiezen wij voor duurzame oplossingen, zoals intelligente LED-verlichting, beton in plaats van asfalt. We streven naar 100% duurzame inkoop. We steunen initiatieven om te komen tot een circulaire economie.

Maatregelen

We vergroenen ons gemeentelijk wagenpark en gereedschap

Een aantal wagens in ons wagenpark en een deel van ons gereedschap is aan vervanging toe. Hierbij kijken we welke duurzame alternatieven beschikbaar zijn en kiezen hiervoor indien het financieel inpasbaar is.

■ **Kwaliteit**

We hebben drie voertuigen voor de buitendienst vervangen door aardgas aangedreven voertuigen. Aardgasvoertuigen hebben beduidend minder uitstoot dan de diesel aangedreven voertuigen.

Naast deze voertuigen zijn er ook meerdere machines vervangen. Zo zijn er 2 kettingzagen, 3 bosmaaiers en 2 bladblazers vervangen door op accu-aangedreven apparaten die tijdens het werken geen uitstoot en lawaai veroorzaken.

Wij kopen 100% duurzaam in

Samen met Ooststellingwerf en Weststellingwerf hebben we een aantal jaren geleden in het beleid vastgelegd dat we 100% duurzaam inkopen. In de praktijk blijkt het lastig om hier volledig aan te voldoen. Door intern meer aandacht te geven aan duurzaam inkopen komen we steeds dichterbij ons beleid om ook daadwerkelijk 100% duurzaam in te kopen.

Startdatum: 24-07-2018

■ **Kwaliteit**

In het inkoopformulier is een duurzaamheidsparagraaf opgenomen. Er zijn inmiddels vernieuwende inkooptrajecten uitgevoerd met daarin duurzaamheid als belangrijke eis.

Wij verduurzamen onze gemeentelijke gebouwen en maken dit zichtbaar

Onze bedrijfsgebouwen voldoen al aan de huidige wettelijke duurzaamheidseisen. Om verder te verduurzamen gaan we meer zonnepanelen plaatsen.

■ **Kwaliteit**

Er zijn voorbereidingen voor de plaatsing van zonnepanelen op MFC De Wier en extra zonnepanelen op ons bedrijfsgebouw in Gorredijk gestart. Deze panelen worden in 2021 geplaatst. Ook hebben we de mogelijkheden onderzocht om zonnepanelen te plaatsen op en/of bij het gemeentehuis in Beetsterzwaag. Deze zijn beperkt.

Door de corona pandemie zijn er veel minder dienstreizen. Hierdoor is het plaatsen van laadpalen bij het gemeentehuis minder urgent. Wij liften nu mee met een provinciale aanbesteding. Plaatsing van laadpalen is voorzien in 2021.

Eind 2021 is er voor alle dorpen en wijken een warmtetransitie- en energieplan en daarover voeren wij de regie en stimuleren en faciliteren de inbreng uit de mienskip

Op basis van de informatie die door het rijk en provincie beschikbaar wordt gesteld, gaan we -bij voorkeur in regionaal verband en samen met de Mienskip - een plan van aanpak ontwikkelen en uitvoeren. Hiervoor moet externe ondersteuning worden ingehuurd.

Maatregelen

Wij bieden energie-scans aan voor mienskips-gebouwen

Ongeacht de eigendomssituatie bieden wij alle besturen van dorpshuizen, scholen, etc. aan om op onze kosten een energiescan uit te laten voeren. Daarbij wordt ook geadviseerd over de meest renderende duurzaamheidsmaatregelen. Bij gebouwen in gemeentelijk eigendom gaan wij periodiek controleren of de warmte- en koudesystemen optimaal zijn afgesteld.

■ **Kwaliteit**

Door de corona-pandemie waren de dorpshuizen/MFA's voor een groot deel van het jaar gesloten. Wij hebben hen om die reden niet actief benaderd. Wel zijn in combinatie met regulier onderhoud bij een aantal dorpshuizen energiebesparende maatregelen getroffen. De scholen hebben wij gewezen op de mogelijkheid om via de schooldak revolutie zonnepanelen op het dak te laten plaatsen.

Wij onderzoeken een 'revolving fund' voor de mienskips-gebouwen

Met de besturen van scholen, sportclubs, dorpshuizen en MFA's bespreken wij de financieringsmogelijkheden voor investeringen in duurzaamheidsmaatregelen. Waar onvoldoende toegang is tot goedkope leningen gaan wij de toegevoegde waarde van een revolving fund onderzoeken.

■ **Kwaliteit**

Landelijk en provinciaal zijn er voor scholen, sportclubs, dorpshuizen en MFA's ondersteuningsmogelijkheden georganiseerd. Deze zijn onder de aandacht gebracht. We hebben geconstateerd dat een revolving fund vanuit de gemeente geen toegevoegde waarde biedt. Aanvullend is geen actie nodig.

Wij zetten in op 100.000 MWh duurzaam opgewekte energie in 2022

We faciliteren initiatieven die bijdragen aan de doelstelling en gaan als gemeente op eigen en beschikbare gronden energie opwekken (eigen energiebedrijf of coöperatie).

Maatregelen

We richten een eigen energiebedrijf op

Er is een voorstel voor een energiebedrijf uitgewerkt. Dit voorstel gaan wij bestuurlijk en met de energiecoöperaties bespreken. Op basis van de uitkomsten gaan wij het energiebedrijf oprichten en uitbouwen. Inzet is energieopwekking en het ondersteunen van lokale energiecoöperaties.

■ **Kwaliteit**

In 2020 is een concept voorstel over het oprichten van een energiebedrijf uitgewerkt. In 2021 wordt dit voorstel, samen met een concreet project, ter besluitvorming voorgelegd. Door de corona-pandemie is dit voorstel nog niet met de lokale energiecoöperaties besproken.

Wij faciliteren initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen

We gaan actief met initiatiefnemers (ondernemers, energiecoöperaties en/of groepen van inwoners) in gesprek over kansen en belemmeringen. Waar nodig faciliteren wij initiatieven, bijvoorbeeld door informatie, advies, toegang tot financiën, bemiddeling en/of het doorverwijzen naar netwerkpartijen. We zorgen voor heldere kaders en nemen waar mogelijk belemmeringen weg.

■ **Kwaliteit**

In het voorjaar van 2020 is het Zonneplan Opsterland door de raad vastgesteld. Hierin is ons beleid vastgelegd. Wij hebben bij een viertal projecten ondersteuning geboden. Daarnaast hebben

we minimaal twee keer per jaar overleg gevoerd met Liander over de aansluitmogelijkheden van initiatieven op zijn netwerk

Wij zetten in op een energiebesparing van 50.000 MWh in 2022

Bewustwording rondom energiegedrag stimuleren, campagne onder ondernemers, uitwerken van een energieloket, stimuleren van energiebesparing in Mienskip gebouwen en een communicatiecampagne.

Maatregelen

We hebben een actieve inbreng in de regionale energiestrategie

Om ervoor te zorgen dat de Regionale Energiestrategie (RES) zoveel mogelijk aansluit bij onze ambities, hebben wij een actieve inbreng in de provinciale werkgroep. Wij stemmen af in OWO- en regionaal verband.

■ Kwaliteit

Opsterland heeft zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau actief deelgenomen aan provinciaal overleg, waarbij we onze inbreng afstemmen in OWO verband, o.a. via de bestuurstafel duurzaamheid en ambtelijke overleggen. Mee op basis van onze inbreng is de concept-RES in het voorjaar van 2020 door alle raden en staten in Fryslân vastgesteld. Daarna is gestart met het opstellen van de RES 1.0. Deze moet in 2021 door raden en staten worden vastgesteld.

We monitoren het energiegedrag van onze inwoners

Het is belangrijk dat inwoners energiebewuster worden, hun energiegedrag aanpassen en maatregelen nemen om energie te besparen. Met activiteiten als het opstellen van warmtetransitieplannen, het verder uitwerken van het energieloket (met o.a. energiecoaches) en een communicatiecampagne willen wij inwoners daartoe stimuleren. Door monitoring kunnen wij de invloed meten en evalueren en zo nodig onze aanpak bijstellen.

■ Kwaliteit

Met behulp van de gegevens uit de klimaatmonitor en van Liander monitoren wij het energieverbruik per dorp. Daarnaast hebben we een online enquête over duurzaamheid uitgezet waarvan de uitkomsten een indicatie vormen het duurzaamheidsbewustzijn van onze inwoners. In 2020 heeft de eerste meting plaatsgevonden.

We organiseren een aanjaagcampagne voor ondernemers

Om ondernemers te enthousiasmeren om duurzaamheidsmaatregelen te nemen, organiseren we -samen met vooruitstrevende ondernemers- een aanjaagcampagne voor ondernemers. Dit betreft ook de agrarische sector. Het economische rendement (kosten, imago, toekomstbestendigheid) zetten we daarbij centraal.

■ Kwaliteit

Alle grootverbruikers in het MKB, de agrarische sector en de zorg, zijn actief benaderd met het aanbod dat zij tegen gereduceerd tarief een scan naar het energieverbruik uit kunnen laten

voeren. Hiervan is nagenoeg geen gebruik gemaakt. Door de corona pandemie hebben wij nog geen afspraken met grootverbruikers kunnen maken over het energieverbruik.

We voeren een communicatiecampagne uit

De energietransitie vraagt (maximale) betrokkenheid van inwoners, ondernemers, bedrijven, maatschappelijke organisaties, de raad en de collega's in onze gemeente. We gaan daarom via verschillende communicatie-uitingen zoveel mogelijk mensen inspireren en enthousiasmeren. Met gesprekken en (dorpen)netwerkbijeenkomsten houden wij de vinger aan de pols, halen we op wat er leeft en stemmen daar de communicatie op af.

Kwaliteit

Wij hebben voor de energietransitie de webpagina <https://www.opsterland.nl/Projecten/Energietransitie> gelanceerd.

Er is in Bakkeveen een netwerkbijeenkomst georganiseerd voor de lokale energiecoöperaties en werkgroepen. Vrijwel alle kleinere dorpen waren hier vertegenwoordigd. Helaas konden wij door de corona-crisis geen vervolg geven aan deze succesvolle bijeenkomsten.

Wij hebben meer dan 12 keer actief gepubliceerd in de SA. Ook via de social media zijn regelmatig berichten geplaatst.

Daarnaast hebben wij in het begin van het jaar bij bijeenkomsten in dorpen informatie verstrekt.

Wij bouwen het energieloket met energie-ambassadeurs (duurzaamheidsloket) verder uit

Het is belangrijk dat informatie en advies over energiebesparing laagdrempelig toegankelijk is. We gaan daarvoor het energieloket verder uitbouwen, met name door energiecoaches op te leiden. Het energieloket bestaat dan uit een netwerk van lokale energiecoaches, energie-adviseurs, het digitale (telefonische) duurzaamheidsloket en ondersteunende professionals. We gebruiken daarbij de ervaringen uit de pilot-dorpen.

Kwaliteit

De opleidingen zijn vertraagd door de Corona-pandemie. Er zijn in totaal 12 (in plaats van 25) energiecoaches opgeleid uit 5 verschillende dorpen. Zij hebben een training gehad en deelgenomen aan diverse netwerkbijeenkomsten. Daarnaast hebben we een overzicht gemaakt van beschikbare energieadviseurs in de regio en deze bekend gemaakt bij de energiecoaches en -coöperaties.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
Beleidsindicatoren	Eenheid	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Fijn huishoudelijk restafval	Aantal kg per inwoner	158	152	148	*	178	171	161	*
Hernieuwbare elektriciteit (1)	%	5,2%	8,6%	*	*	16,3%	17,6%	*	*

Bij een verdieping van de cijfers blijkt dat met name gemeenten met veel windmolens en / of biomassacentrales hoog scoren. Dit verklaart de relatief lage realisatie van Opsterland

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 19 mei 2021

Wat heeft het gekost?

Resultaat programma

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2019	Begroting 2020 (primair)	Begroting 2020 (incl wijzigingen)	Realisatie 2020	Mutatie begroting/ realisatie 2020
Lasten	7.715	6.964	7.413	7.572	160
Baten	6.559	6.415	6.415	6.792	377
Saldo voor bestemming	-1.156	-549	-998	-781	217
Mutaties reserves					
Lasten	-	-	-	-	-
Baten	42	-	262	262	-
Saldo na bestemming	-1.114	-549	-736	-518	217

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2020	Realisatie 2020	Mutatie begroting/ realisatie 2020
Saldo per taakveld			
7.1 Volksgezondheid	-1.265	-1.293	-29
7.2 Riolering	810	809	-1
7.3 Afval	719	603	-116
7.4 Milieubeheer	-1.108	-760	348
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-154	-139	15
Saldo voor bestemming	-998	-781	217
Stortingen reserves			
Totaal stortingen reserves	-	-	-
Onttrekkingen reserves			
Onttrekking AR vrije deel tbv Gidsgelden	25	25	-
Onttrekking AR vrije deel tbv WEN	238	238	-
Totaal onttrekkingen reserves	262	262	-
Saldo na bestemming	-736	-518	217

Toelichting op de financiën

Het saldo na bestemming van dit programma is in 2020 € 217.000 voordeliger dan geraamd. Dit verschil kan op hoofdlijnen als volgt verklaard:

Volksgezondheid, nadelig € 25.000 (taakveld 7.1)

De aanvullende pakketten van de Veiligheidsregio Friesland (GGD) geven een nadelig saldo van € 37.000. Door enerzijds niet geraamde indexatie en anderzijds voor het nieuwe pakket van de Wet GGZ. Binnen de algemene uitkering zijn voor de Wet GGZ middelen ontvangen, maar niet begroot op dit taakveld. De kosten voor de standaard pakketten van de VRF sluiten exact aan op het begrote bedrag.

De kosten voor bestrijding van de eikenprocessierups waren €25.000. Deze kosten waren niet geraamd.

Als gevolg van corona zijn minder activiteiten in het kader van GIDS uitgevoerd. Dit geeft een voordeel van € 34.000. In 2021 vindt een inhaalslag plaats. Daarom wordt bij de resultaatsbestemming 2020 voorgesteld om dit voordeel van € 34.000 in 2021 weer beschikbaar te stellen.

Afval, nadeel € 115.000 (taakveld 7.3)

Per saldo geeft de milieustraat een nadeel van €136.000. Er is meer afval gebracht, vooral grof huishoudelijk en bouw & sloop afval (ca. 10% meer). Het is aannemelijk dat dit komt door corona. Daarnaast zijn de verwerkingskosten van een aantal deelstromen verhoogd.

De sortibak en biobak zijn vaker ter lediging aangeboden. Dit geeft een voordeel van respectievelijk € 159.000 en €14.000. De verwerkingskosten van het afval uit de sorti- en gftbiobak geven een nadeel €43.000, omdat er ongeveer 7% meer restafval en 10% meer gft is aangeboden.

Daarnaast waren de verwerkingskosten van kunststoffen € 50.000 hoger dan geraamd. De eindafrekening van de verwerkingskosten van kunststoffen over 2017 en 2018 geven een nadeel van € 60.000.

Uitvoeringsprogramma transitie, voordeel € 332.000 (taakveld 7.4)

Dit voordeel wordt veroorzaakt door het budget uitvoeringsprogramma energietransitie € 332.000. Het uitvoeringsprogramma is een meerjarig traject waardoor niet het gehele budget is uitgevoerd. Hiervoor wordt een resultaatsbestemming aangevraagd om het voordeel over 2020 ook in 2021 weer beschikbaar te stellen om het restant van het uitvoeringsprogramma te realiseren.

Overige kosten € 25.000 voordelig.

Dit betreffen diverse kleine positieve en negatieve afwijkingen ten opzichte van de begroting